

پژوهشکده شورای نگهبان

نظرات استدلالی شورای نگهبان

عنوان

اساسنامه شرکت بهینه‌سازی مصرف سوخت

شماره مسلسل: ۱۳۹۴۰۰۸۶

تاریخ: ۱۳۹۴/۵/۲۷

پژوهشکده شورای نگهبان

شناسنامه

عنوان:

نظرات استدلالی شورای نگهبان

اساسنامه شرکت بهینه‌سازی مصرف سوخت

استخراج، تنقیح و تدوین:

حسین فاتحی‌زاده

بازبینی و نظارت علمی:

مصطفی مسعودیان

گروه تدوین نظرات و مبانی آراء شورای نگهبان

شماره مسلسل: ۱۳۹۴۰۰۸۶

تاریخ انتشار: ۱۳۹۴/۵/۲۷

پژوهشکده شورای نگهبان

فهرست مطالب

۲	.....	مقدمه
۳	.....	درآمد
۴	.....	اساسنامه شرکت بهینه‌سازی مصرف سوخت
۶	.....	نظر (نهایی) شورای نگهبان

مقدمه

بر اساس اصل (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، کلیه مصوبات مجلس شورای اسلامی به وسیله شورای نگهبان از نظر انطباق با موازین اسلام و قانون اساسی مورد بررسی قرار می‌گیرد و در صورت مغایرت برای تجدیدنظر به مجلس بازگردانده می‌شود. همچنین به موجب اصل (۸۵) قانون اساسی مجلس شورای اسلامی می‌تواند تصویب اساسنامه‌های دولتی را به دولت واگذار کند که در این صورت اساسنامه‌های مصوب دولت می‌بایست به لحاظ انطباق با شرع و قانون اساسی به تأیید شورای نگهبان برسند. علاوه بر این به موجب اصل (۴) قانون اساسی، کلیه قوانین و مقررات مدنی، جزایی، مالی، اقتصادی، اداری، فرهنگی، نظامی، سیاسی و غیر این‌ها باید بر اساس موازین اسلامی باشد. این اصل بر اطلاق یا عموم همه اصول قانون اساسی و قوانین و مقررات دیگر حاکم است و تشخیص این امر بر عهده فقهای شورای نگهبان است. تفسیر قانون اساسی نیز به موجب اصل (۹۸) قانون اساسی بر عهده شورای نگهبان قرار گرفته است.

در راستای اجرای این اصول، کلیه مصوبات مجلس، اساسنامه‌های دولتی و استفساریه‌ها در جلسات شورای نگهبان مورد بررسی فقهی و حقوقی قرار گرفته و نظر نهایی شورا ابلاغ می‌گردد. با عنایت به تأکیدات رهبر معظم انقلاب اسلامی مبنی بر ضرورت اعلام مبانی و استدلالات شورای نگهبان، گروه تدوین پژوهشکده شورای نگهبان، با همکاری اداره تدوین دفتر امور حقوقی شورای نگهبان، اقدام به استخراج استدلالات و مبانی نظری آراء این شورا نموده است. کارشناسان این پژوهشکده، با مطالعه دقیق متن مذاکرات شورای نگهبان - که از سوی معاونت اجرایی ضبط و پیاده‌سازی می‌شود - استدلالات و ظرایف مورد نظر اعضاء را استخراج نموده و با حفظ اصالت، آن‌ها را در قالب یک متن علمی به جامعه حقوقی کشور ارائه می‌نمایند. یقیناً انتشار مبانی اظهارنظرهای شورای نگهبان، موجب آشنایی هرچه بیشتر جامعه علمی و نهادهای تقنینی و اجرایی کشور با فعالیت‌های این شورای حساس و تأثیرگذار شده و همچنین می‌تواند به عنوان متون درسی و پژوهشی در محافل دانشگاهی و حوزوی مورد استفاده قرار گیرد.

درآمد

هیئت وزیران در راستای اختیار حاصل از ذیل اصل ۸۵ قانون اساسی و به استناد ماده (۹) قانون اصلاح الگوی مصرف انرژی مصوب ۱۳۸۹، «اساسنامه شرکت بهینه‌سازی مصرف سوخت» را به پیشنهاد وزارت نفت جهت بررسی در دستور جلسه مورخ ۱۳۹۲/۳/۲۹ قرار داد و اصلاحات لازم را در این اساسنامه به تصویب رساند. پس از آن، این اصلاحیه جهت طی تشریفات قانونی مقرر در اصل ۸۵ قانون اساسی جهت بررسی عدم مغایرت مفاد مصوبه با موازین شرع و قانون اساسی طی نامه‌ی شماره ۴۷۳۱۳/۸۲۳۳۹ مورخ ۱۳۹۲/۴/۹ به شورای نگهبان ارسال شد. شورای نگهبان پس از بررسی مفاد این مصوبه در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۲/۵/۳۰، آن را مغایر با موازین شرع و قانون اساسی تشخیص نداد و نظر خود در این خصوص را طی نامه‌ی شماره ۹۲/۳۰/۵۱۵۶۵ مورخ ۱۳۹۲/۵/۳۰ به هیئت وزیران اعلام کرد.

اساسنامه شرکت بهینه‌سازی مصرف سوخت

تاریخ مصوبه هیئت وزیران: ۱۳۹۲/۳/۲۹

تاریخ بررسی در شورای نگهبان: ۱۳۹۲/۵/۳۰

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۹۲/۳/۲۹ بنا به پیشنهاد وزارت نفت و به استناد ماده (۹) قانون اصلاح الگوی مصرف انرژی^(۱) - مصوب ۱۳۸۹- اساسنامه شرکت بهینه‌سازی مصرف سوخت را به شرح زیر اصلاح و تصویب نمود:

ماده ۱- شرکت بهینه‌سازی مصرف سوخت (سهامی خاص) که طبق ماده (۵) قانون اساسنامه شرکت ملی نفت ایران^(۲) تشکیل شده است، به موجب ماده (۹) قانون اصلاح الگوی مصرف انرژی - مصوب ۱۳۸۹- به عنوان شرکت تابعه وزارت نفت بر اساس این اساسنامه و سایر قوانین و مقررات مربوط اداره می‌گردد و از این پس در اساسنامه به‌طور اختصار «شرکت» نامیده می‌شود.

۱. ماده (۹) قانون اصلاح الگوی مصرف انرژی مصوب ۱۳۸۹/۱۲/۴: «ماده ۹- وزارت نفت مکلف است به منظور مدیریت تقاضا و اجرای سیاست‌های مرتبط با بهینه‌سازی مصرف سوخت در بخش‌های مختلف مصرف، کمک به توسعه کاربرد انواع فناوری‌های نوین تبدیل انرژی در بخش‌های مختلف مصرف، کاهش هزینه‌های درازمدت ناشی از تقاضای انرژی، تدوین معیارها، ضوابط و دستورالعمل‌های مرتبط با بهینه‌سازی مصرف انرژی، جایگزینی اقتصادی حامل‌های انرژی همراه با توسعه به‌کارگیری ظرفیت‌های محلی انرژی و انرژی‌های تجدیدپذیر، پیشنهاد اصلاح اساسنامه و وظایف شرکت بهینه‌سازی مصرف سوخت را تهیه و برای تصویب به هیئت وزیران ارائه دهد.»

۲. ماده (۵) قانون اساسنامه شرکت ملی نفت ایران مصوب ۱۳۵۶/۳/۱۷: «ماده ۵- به منظور تأمین مقاصد و انجام عملیات مذکور در ماده (۴)، شرکت دارای حقوق و اختیارات زیر می‌باشد:
الف- ایجاد شرکت‌های فرعی و شرکت‌های وابسته و شعب و نمایندگی‌ها در ایران و خارج از ایران یا انحلال آنها. منظور از شرکت فرعی مذکور در این اساسنامه شرکتی است که:

- ۱- کلیه سهام آن متعلق به شرکت ملی نفت ایران باشد.
- ۲- کلیه سهام آن متعلق به یک یا چند شرکتی باشد که کلیه سهام آن شرکت یا شرکت‌ها متعلق به شرکت ملی نفت ایران باشد. منظور از شرکت وابسته مذکور در این اساسنامه، هر شرکتی است که قسمتی از سهام آن متعلق به شرکت ملی نفت ایران یا شرکت‌های فرعی آن باشد.

ب- ...

الف - دیدگاه مغایرت

- آنچه از ماده (۹) قانون اصلاح الگوی مصرف - مصوب ۱۳۸۹/۱۲/۴ - استفاده می‌شود آن است که وزارت نفت تنها مکلف است پیشنهاد «اصلاح اساسنامه» و وظایف شرکت بهینه‌سازی مصرف سوخت را تهیه و برای تصویب به هیئت وزیران ارائه دهد نه پیشنهاد تصویب «اصل اساسنامه» را؛ در حالی که در این مصوبه، «اصل اساسنامه» این شرکت به پیشنهاد وزارت نفت به تصویب هیئت وزیران رسیده است؛ لذا اقدام دولت در تصویب اصل اساسنامه فاقد مجوز قانونی بوده و مغایر با اصل ۸۵ قانون اساسی است؛ زیرا طبق این اصل، تصویب اصل اساسنامه سازمان‌ها، شرکت‌ها، مؤسسات دولتی یا وابسته به دولت توسط دولت منوط به اجازه‌ی مجلس است و آنچه مجلس در ماده (۹) قانون اصلاح الگوی مصرف اجازه داده، تنها تهیه پیشنهاد «اصلاح اساسنامه» شرکت بهینه‌سازی مصرف سوخت توسط وزارت نفت و تصویب آن توسط دولت است و نه اصل اساسنامه. آنچه در ماده (۱) مصوبه مزبور آمده است که شرکت بهینه‌سازی مصرف سوخت طبق ماده (۵) قانون اساسنامه شرکت ملی نفت ایران تشکیل شده است نیز این اشکال را برطرف نمی‌کند؛ زیرا ماده (۵) فقط در خصوص اصل تشکیل شرکت ملی نفت ایران و شرکت‌های فرعی از جمله شرکت بهینه‌سازی سوخت است نه اجازه تصویب اساسنامه شرکت بهینه‌سازی سوخت. بر این اساس، هیئت وزیران مجوزی از سوی مجلس برای تصویب اصل اساسنامه شرکت بهینه‌سازی مصرف سوخت نداشته و این اقدام مغایر با اصل ۸۵ قانون اساسی است.

ب - دیدگاه عدم مغایرت

- تصویب اساسنامه مزبور به موجب ماده (۹) قانون اصلاح الگوی مصرف انرژی است. ضمن آنکه این مصوبه، اساسنامه‌ی جدیدی نیست، بلکه تنها موادی به آن اضافه شده و برخی مواد آن نیز اصلاح شده است و اساسنامه‌ی سابق - مصوب ۱۳۷۷/۵/۲۰ با اصلاحات بعدی - نیز نسخ نشده است. بنابراین از آنجا که این مصوبه مطابق قانون تصویب شده و در آن، اساسنامه‌ی قبلی اصلاح و تکمیل شده است، نمی‌توان آن را فاقد مجوز قانونی و مغایر با اصل ۸۵ قانون اساسی دانست.

ج - تصمیم شورا

- ماده‌ی مزبور، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

نظر (نهایی) شورای نگهبان^(۱)

مصوبه هیئت وزیران در خصوص اساسنامه شرکت بهینه‌سازی مصرف سوخت، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

---

۱. مندرج در نامه‌ی شماره ۵۱۵۶۵/۹۲/۳۰ مورخ ۱۳۹۲/۵/۳۰ شورای نگهبان، خطاب به معاون اول رئیس‌جمهور.

امام خمینی (ره):

وازشورای محترم نگهبان می خواهم و توصیه می کنم، چه در نسل حاضر و
چه در نسل های آینده که با کمال دقت و قدرت و طایف اسلامی و ملی خود
را ایا فو تحت تاثیر بیچ قدرتی واقع شوند و از قوانین مخالف با شرع مطرو
قانون اساسی بدون بیچ ملاحظه ای جلو گیری نمایند.

(صحیفه امام ج ۲۱، ص ۴۲۲)

بزهشگده شورای نگهبان

آدرس: تهران، خیابان شهید سپهبد قرنی،
کوچه شهید دهقانی نیا (خسرو سابق)، پلاک ۱۲
صندوق پستی: ۱۴۶۳ - ۱۳۱۴۵
تلفکس: ۰۲۱ - ۸۸۳۲۵۰۴۵
info@shora-rc.ir
www.shora-rc.ir